

**Окупљени око своје Цркве чувамо своју веру,
језик и културу, трудећи се да будемо
конструктивни чланови словеначког друштва**

Поздравна реч Његовог Преосвештенства Епископа буеносајреског и јужно-централноамеричког и администратора загребачко-љубљанског г. Кирила одржана 12. септембра 2026. године у храму Светих Кирила и Методија у Љубљани

Ваша Светости, драга браћо архијереји, часни оци, представници државних институција Републике Словеније и Републике Србије, представници дипломатског кора, представници Бискупске конференције, Исламске заједнице, Протестантске цркве, драги гости, драга браћо и сестре, народе Божји! Шта рећи осим: „Благословен онај који долази у име Господње!“ И ми кличемо са Исаијом: „Како су лепе на горама ноге гласника који објављује мир, који доноси радосну вест, који објављује спасење!“

Ваша Светости, добро нам дошли! Добро нам дошли, првосветитељу Цркве Светог Саве! Ми Вас примамо и поздрављамо као носиоца и чувара пуноће истините науке Христове, носиоца светоотачког предања, служитеља и тајновица светих тајни Христових, весника и носиоца благодати Светог Духа

и вечног живота у Светој Тројици. Пошто се налазимо у граду Љубљани, чије име садржи реч љубав, поздрављамо вас и као делатника и подвижника можда најтежег подвига – љубави Христове, врлине која је по апостолу Павлу свеза савршенства, и то управо говоримо у овоме граду.

Благодаримо, Ваша Светости, што сте се одазвали на наш позив. Од свих крајева у Словенији, Љубљана је најчешће дочекивала Патријарха српског. Колико је познато из извора, ово је осма посета. Ваша Светости, Вашим доласком Ви настављате оно што су чинили сви поглавари наше Цркве у свим временима од Светог Саве до данашњег дана. Старате се да чеда наше Српске Православне Цркве узрастају духовно, чувајући своју православну веру и свој православни српски културни идентитет са традицијама и обичајима нашег народа.

Духовно сазревање љубљанске православне парохије одвијало се дуго времена и под Вашом архипастирском управом. Иако је Вама историја ових крајева углавном позната, дозволите ми због овог свечаног тренутка да кажем као рапорт неколико речи. Знамо да је ранохришћанска историја на просторима данашње Републике Словеније веома богата, али због времена она остаје на маргинама ове кратке речи. Историја Српске Православне Цркве у Словенији сеже још од 15. века, дакле у давна времена када Катарина Кантакузина Бранковић постаје цељска грофица удајом за Урлиха Цељског. Као што знамо, она је са собом довела свештенике и свештенмонахе и две стотине српских православних породица. Семе које су они посејали живи и данас.

Један век касније, православни Срби досељавају се у Белу Крајину, која је била само део Војне Крајине за одбрану тадашње Европе од Османског царства. Потомци првих ускока и данас живе на тој широј територији, чувајући своју веру, језик и културу, о чему говоре и свети храмови до данас тамо сачувани.

Иако је прва активност свештенства Пећке Патријаршије на подручју данашње Словеније забележена већ у 15. веку, у време кнегиње Катарине Цељске Бранковић, први данас познати писани помен о православном духовном животу у Љубљани остао је записан у 17. веку, у наредби Крањског вицедома из 1684. године. Том наредбом од 1684. године, па током целог 18. века, из камералне благајне плаћано је 200 талира годишње манастиру Лепавина за вршење православне духовне службе о љубљанским годишњим сајмовима (вашарима). Из овог манастира долазили су калуђери који су за време трајања сајмова у Љубљани одржавали православна богослужења.

Из тога раздобља, у Народној и универзитетској библиотеци у Љубљани чува се драгоцен православни верски споменик Срба са подручја Словеније, датиран са краја 16. или почетка 17. века – две дрвене плоче за богослужбену употребу, такозвани „Љубљански абагар”.

До првог редовног опслуживања и вршења православне духовне службе у Љубљани дошло је 80-их година 19. века. Љубљана је тада спадала под Далматинско-истарску епархију, којој је на челу био владика Стефан Кнежевић. Службу у Љубљани и Копру је вршио исти свештеник. У првих неколико година спомиње се свештеник Јован Маричић, за кога знамо да је био родом из Пероја код Пуле. Касније се, до 1894. године, наводи свештеник Лазар Азицки, о коме немамо више података.

У Љубљани су свештеници вршили пастирску службу за потребе тада мањег броја православних грађана, међу којима је најпознатији био Васо Петричић, тадашњи (од 1881. до 1896. године) поджупан (заменик градоначелника) Љубљане, члан Привредника и први председник Градске штедионице љубљанске.

Службе у почетку су се и црквени обреди одвијали по домовима, а 1920. године установљена је капела у касарни Војводе Мишића у Метелковој улици. Први црквени хор основан је наредне 1921. године од руских емиграната, а хоровођа је био студент Михаило Коколевски. Оснивачка скупштина Црквене општине Љубљана одржана је 27. фебруара 1921. године у згради Универзитета. Скупштина је за првог свештеника парохије изабрала проту Димитрија Јанковића, док је за председника Црквене општине изабран лекар др Павле Аврамовић. Прота Јанковић је раније био свештеник у Бечу, па су правила Црквене општине љубљанске написана по узору на правила Црквене општине Беч. У време оснивања, Љубљанска црквена општина је спадала у Епархију горњокарловачку и под њеном јурисдикцијом је остала све до

доношења Устава Српске Православне Цркве 1931. године, када је укључена у новоосновану Митрополију загребачку.

Патријарх Димитрије, приликом своје посете Љубљани 1927. године, дао је благослов за изградњу овога храма. Тада је донета и одлука да се храм посвети Светој браћи Ћирилу и Методију. Изградња храма је отпочела 1932. године, када је патријарх Варнава осветио камен темељац. Монументални храм изграђен је у византијском стилу. Архитекта је био Момир Короновић. Храм су заједнички градили Срби и Словенци. Након завршетка изградње, тадашњи градоначелник Љубљане Динко Пуц јер изјавио да су изградњом храма у Љубљани „браћа занавек збратимљена”.

Прво богослужење било је 2. децембра 1936. године. Убрзо је завршен и иконостас, рад Нестора Алексијевића из Скопља. Иконостас у цркви је дар краљице Марије, рад Дебарске радионице, а иконе су дело познатог словеначког сликара, проф. Мирка Шубица. Пре тачно четири деценије, 1986. године, започет је рад на живопису храма. Сликао је академски сликар Драган Јашовић. Под љубљанску црквену општину спадала је и капела Светог Луке у болници Голник, коју је осветио Митрополит загребачки Доситеј 7. јула 1934. године. Следећег дана Митрополит је осветио и капелу Светог кнеза Владимира на Вршичу.

После Другог светског рата, под комунистичким властима настају доста тешка времена за читаву Српску Православну Цркву, па и за Црквену општину Љубљана. Успостављање новог режима и власти Комунистичке партије 1945. године тешко је погодило духовни живот Српске православне црквене општине Љубљана. Многи верници су се повукли из црквеног живота, неки су емигрирали, неки су осуђени на дугогодишње затворске казне или били прогоњени. Частан свештеник Богдан Матковић био је подвргнут прогону и уценама.

Због поменутих ванредних прилика, на освећење храма се дуго чекало. Након што је завршено живописање цркве и уређен ентеријер, 2005. године свечани чин освећења храма је извршио Патријарх српски Павле.

Током 20. века у Љубљани је служио један свештеник. Данас у њој делују четири пароха и ђакон. Због тога што наш српски народ налази у Републици Словенији лепо место за живот и рад уз повољне друштвене и економске услове, као место које уједно није далеко од матице, можемо да кажемо да је у Словенији, и посебно Љубљани, све више православних Срба. Зато је наш храм често претесан да би примио све који желе да учествују у

богослужбеном животу и већ одавно је сазрела иницијатива за подизање новог храма у Љубљани. Ви сте већ подржали ту иницијативу, а овога пута очекујемо у вези ње и Ваш званични благослов.

Кад смо већ код тог питања, морамо да се јавно захвалимо Римокатоличкој Цркви у Словенији, која нам је у многим местима у Словенији (Копар, Цеље, Ново Место, Нова Горица, Крањ...) уступила, некад и бесплатно, своје храмове за наша богослужења. Међутим, ти храмови су у свим местима давно постали претесни за сав верујући народ. Зато је изградња нових православних храмова у Словенији најважнији задатак наше генерације православних хришћана. Надамо се у Ваш благослов и молитве да ћемо ускоро и по том питању напредовати.

Поред редовних црквених богослужења, Црквена општина Љубљана има мноштво црквено-друштвених активности. Наш парохијски дом је место окупљања и бројних активности наше заједнице како оних у непосредној организацији Цркве тако и других организација и друштава која у њему организују и изводе своје активности, препознајући га као свој дом.

Црквена општина Љубљана је оснивач Културно-просветног центра „Свети Кирило и Методије“, који се бави издаваштвом, едукативним програмима и организацијом предавања, духовних вечери и трибина. Црквена општина Љубљана је издавач више књига на српском и словеначком језику. На оба језика штампани су „Молитвеник“ и „Молитвеник за децу“, на словеначком књига са поукама старца Тадеја „Какве су ти мисли, такав ти је живот“, „Моја прва књига о православној вери“, „Живот Светог Саве“ Светог владике Николаја, као и две књиге о страдању народног збега у Камнишкој Бистрици и друге. Црквена општина помаже и превод на словеначки језик аскетског зборника „Добротољубље“, до сада су штампана три тома.

При Црквеној општини Љубљана делује веронаука за децу и одрасле. У прошлој години је кроз наставу прошло преко стотину десет малишана. За децу се сваке године организује поклонишко путовање. Веронаука за одрасле је прошле године имала око две стотине полазника. Они се једанпут седмично окупљају на духовним дружењима и различитим активностима. Богослужења у Љубљани улепшавају два хора: Женски хор „Свети Ћорђе“ и Мушки византијски хор, са укупно четрдесет чланова.

У парохијском дому су честа предавања, духовне вечери, трибине и концерти духовне, народне и класичне музике. Сваке године се одржавају Божићни и Васкршњи циклус предавања.

Поклоничка путовања су део редовних активности. Верници ове Црквене општине посетили су више пута манастире Острог, Тумане, Раваницу и Манасију, манастире Косова и Метохије, Јасеновац, као и Београд, Подгорицу, Бања Луку, Пале и далеку Свету Гору.

Сваке године Црквена општина у Љубљани организује молитвено сећање на страдање великог народног збегу у Камнишкој Бистрици. Прошле године достојно је обележена 80. годишњица. Свету Литургију, коју је служило више архијереја, преносио је Први програм Телевизије Словенија.

Љубљанско свештенство је укључено у међухришћански и међурелигијски дијалог са представницима Римокатоличке Цркве, Евангеличке Цркве, као и Исламске заједнице, а учествује и на скуповима и сусретима Светописамског друштва Словеније.

Представници наше Цркве су се прошле године активно укључили у дијалог о предложеном закону о еутаназији. Потписници су заједничке изјаве представника традиционалних цркава и верских заједница, а упозоравали су и верни народ на опасност доношења таквог закона и позивали на излазак на референдум и одговорно грађанско поступање.

Црквена општина има интензивну сарадњу са медијима. Прошле године на Васкрс из Љубљане је први пут уживо емитована света Литургија на Првом програму Телевизије Словенија, а договорено је да се са том праксом и убудуће настави. Наши свештеници по позиву учествују у емисијама и прилозима Телевизије Словенија и других медија.

Ваша Светости, укратко да кажемо, учимо наш народ да буде заједно окупљен око своје Цркве, тј. око Христа као јединог стуба спасења, да чува своју веру, свој језик, историју и културу, а уједно да буде конструктиван члан и шире друштвене заједнице, тј. словеначког друштва, где је наш народ и у даљој историји и данас дао и даје многе истакнуте посленике на свим пољима друштвеног живота и рада. У том смислу смо се окупили и данас, а окупићемо се и сутра, око Вас, нашег првојерарха. Ваша Светости, добродошли! Благословите нас и поучите нас. Ис пола ети, Деспота!